

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Vår dato 27.03. 2012
Deres dato 07.03. 2012
Vår referanse 273-8756
Deres referanse 12/49

Forslag om å øke klagegebyret i Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)

Næringslivets Hovedorganisasjon viser til ovennevnte høring med frist for uttalelse 18. april d.å.

NHOs hovedsyn på forslaget om å heve klagegebyrene i KOFA, kan sammenfattes slik:

- KOFAs virksomhet bør evalueres samlet, ikke slik man legger opp til, med en isolert evaluering av finansiering og gebyrene nå, og den øvrige drift senere.
- En slik evaluering bør helst avvente, og uansett ta høyde for, effektene av de nylig vedtatte endringene i håndhevelsesregimet, herunder overføringen av sanksjoner til domstolene.
- Finansieringen av KOFA er en myndighetsoppgave, gitt KOFAs formål og effekt som "håndhevingsorgan". Klagegebyret bør ikke fastsettes for å dekke kostnadene til KOFA, men bør være på et nivå som sikrer enkel tilgang, men samtidig en rimelig terskel mot rent misbruk.
- Antall KOFA-saker er ikke høyt, gitt omfanget på offentlige anskaffelser i Norge på ca. 400 milliarder kroner i året.
- En eventuell økning av klagegebyret bør avvente full evaluering av KOFA og effektene av endringene i håndhevelsesregimet.

Innledning

NHO er opptatt av et effektivt KOFA. Formålet med KOFA er å sikre raske avgjørelser på et relativt lavt konfliktnivå, stille til rådighet en billig og smidig løsningsmodell for tvister ved offentlige anskaffelser og samtidig skaffe et effektivt alternativ til domstolsbehandlingen. I tillegg er KOFA de facto håndhevingsorganet for regelverket for offentlige anskaffelser i dag.

KOFA behandlet i 2011, 290 klager, hvorav 99 saker ble avvist, og 65 saker ble trukket. Etter NHOs oppfatning er dette ikke et høyt antall klager, gitt at omfanget av offentlige anskaffelser i Norge er på ca. 400 mrd. kroner årlig. Dette gjelder selv om en del av disse anskaffelsene ligger under terskelverdiene. At KOFA må både

kvalitetsmessig og kapasitetsmessig levere i forhold til formålet med etableringen av KOFA, er derfor selvsagt meget viktig.

NHO mener derfor at en evaluering er på sin plass, men at den må gjennomføres samlet og ta hensyn til de endringer som nå gjennomføres i håndhevelsesregimet og som berører KOFA. Slik NHO ser det, vil en evaluering, før man har sett noe av effektene av disse endringene, være uheldig og ikke gi riktig resultat, i alle fall med hensyn til eventuelle kapasitetseffekter.

NHO mener at spørsmålet om en *eventuell* økning av klagegebyret må ses i sammenheng med en evaluering av KOFA, enten den utsettes slik at effektene av regelendringene kan tas med, eller departementet påbegynner den som advisert nå i vår.

Uansett mener NHO at man av *flere årsaker* bør være tilbakeholdne med å justere klagegebyret opp i særlig grad.

- **Gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett**

I forbindelse med gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett har regjeringen bestemt at alle de nye sanksjonene skal håndheves av domstolen. KOFAs rolle som kun et rådgivende organ, tydeliggjøres gjennom disse endringene. Regjeringen har i denne forbindelse også fremholdt at KOFA fortsatt skal være et klageorgan med *lav terskel* for å få behandlet saker.

Allerede i dag er det en rekke leverandører som kvier seg for å klage. Terskelen for å klage til KOFA vil ved forhøyelse av gebyret bli vesentlig høyere, både fordi man er usikker på å vinne frem, og at et høyt gebyr vil ytterligere være en grunn for å droppe en klage. Dette vil særlig gjelde for de mindre bedriftene.

- **Privat håndhevelse**

I og med at det ikke er etablert noe håndhevingsorgan for regelverket for offentlige anskaffelser, har vi i dag i realiteten en privat håndhevelse av regelverket for offentlige anskaffelser. Ved en forhøyelse av gebyret vil man i enda større grad legge ansvar for å avdekke og påklage feil begått av oppdragsgiver på leverandørene. Dette til tross for at det er oppdragsgiver, ikke leverandør, som er underlagt regelverket. Særlig når det gjelder klage på ulovlige direkteanskaffelser, må det legges til rette for at slike overtredelser blir avdekket. NHO mener derfor at slike saker ikke bør generere klagegebyr. Antall saker så langt, indikerer heller ikke at det er noe "overforbruk" av denne muligheten.

- **Klagegebyr ikke hovedfinansiering av KOFA**
Det anskaffes som nevnt innledningsvis for over 400 mrd. kroner årlig. Offentlige myndigheter har et eget ansvar for å påse at disse midlene benyttes på en effektiv og lovmessig måte og i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser. Det er likevel ikke etablert noe håndhevingsorgan utover KOFA samt kommunerevisjon og riksrevisjonens gjennomganger. NHO mener derfor og ut fra formålet med KOFA, at kostnadene med å drifte KOFA er et offentlig ansvar alene, og at størrelsen på klagegebyrene her (like lite som i de alminnelige domstoler) *ikke* skal fastsettes ut fra et finansieringssynspunkt. Driftskostnadene i KOFA i 2011 var 11,493 mill. kr., som heller ikke isolert sett tilsier at et medfinansieringssynspunkt er relevant.

- **Antall saker ikke høyt**
Departementet anfører i sin begrunnelse for å forhøye klagegebyret at det har blitt et stort antall nye klager. Dersom vi ser på utviklingen fra 2003 til 2011, kan man se at totalt antall nye saker lå på samme nivå i 2009 som i 2003/2004. Etter en økning i 2010, er antall klagesaker gått ned i 2011.

Gitt totale anskaffelser på 400 mrd. kroner i året inklusive forsyningssektorens anskaffelser, fordelt på antall klagesaker for KOFA, betyr det at det kommer inn 1 klagesak pr. 1 mrd. kroner i anskaffelser, noe som uansett ikke kan anses som høyt.

- **Klagegebyr i andre land**
Høringsnotatet viser til at klagegebyret i Danmark (Klagenævnet) er på 10.000 kroner. Klagenævnet har imidlertid betydelig videre myndighet enn KOFA og treffer bl.a. bindende avgjørelser. Sammenligningen er derfor ikke relevant.

Dersom KOFA ved gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv hadde fått myndighet til å treffe bindende avgjørelser, ville NHO kunne ha vurdert en forhøyelse av klagegebyret på en annen måte.

- **Alternative finansieringsmåter av underskuddet.**
Departementets begrunnelse for å foreslå en økning av klagegebyret er, som nevnt ovenfor, *kun* å dekke inn et underskudd i KOFA, gitt eksisterende bevilginger over statsbudsjettet. Som nevnt ovenfor, mener vi at en naturlig inndekning ville være å bevilge de nødvendige midlene over statsbudsjettet i RNB. NHO savner imidlertid også vurderinger av andre måter å "dekke inn" et underskudd på, herunder en annen organisering av arbeidet i KOFA.

Eksempelvis er nemnden i dag en stor utgiftspost på budsjettet. En mulighet ville kunne være å styrke sekretariatet og overføre mer av arbeidet dit, og dermed bruke nemnd kun i mer prinsipielle avgjørelser. Det finnes sikkert flere løsninger som kan gi en mer kostnadseffektiv drift, og vi antar

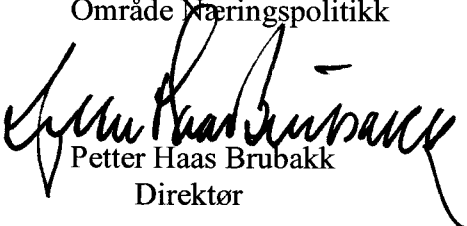

evalueringen av KOFA vil gi grunnlag for å foreslå slike effektiviseringstiltak. Dette underbygger ytterligere behovet for en samlet evaluering av KOFA før man øker gebyrene.

Konklusjon

NHO vil derfor be departementet om å avvente evalueringen av KOFA, før det tas stilling til klagegebyret. En økning av gebyrene alene er å starte i feil ende.

Med vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område Næringspolitikk

Petter Haas Brubakk
Direktør

Arnhild Dordi Gjønnes
Advokat